

helyett ma médiákat mondunk és információközlést, netán internetet meg főleg tévét. (Már az is jellemző a korra, hogy minderre nincsen magyar szavunk.)

Szabadság alatt ma már kizárólag az egyéni szabadságjogokat illik érteni. Emberi jogokat, nőjogokat, gyerekjogokat. Meg jogot a Szent Korona gúnyolására, a Pápa cikizésére. Szabad az ocsmány film, a vadkender, a padlóra köpés, szabad a szabadosság! Kimaradtak a közösségi jogok, a család joga, a nemzet joga (ami minőségében más, mint a sok egyéni jog összesítése) Kimarad annak az egyénnek a joga is, akinek a rovására éli ki magát a másabbik egyén.

Az egybeírt sajtószabadságról meg tán nem is érdemes szólni. Nagyreményű '48-unk sarkalatos követelménye ugyanis mára túlságosan megvalósult. Ma a szavak és az írás rettenetes devalvációja után már nem a kijelentés tartalma, netán formája a döntő.

* * *

BÍRÓ ZOLTÁN

Ezernyolcszáznegyvennyolc öröksége

A történelem folyamatából kiemelkedő nagy pillanatok, események időszerűsége – azt hiszem – öröknek mondható. Mert ami igazán nagy, az példájával mutat előre évszázadokra és azt az emlékezet legendává teszi, vagyis a valóság praktikuma fölé emeli. A honfoglalás, az államalapítás, a török- és Habsburg-ellenes harcok legnagyobb pillanatai, Erdély „aranykora” vagy a Reformkor, éppen attól időszerűek későbbi korokban, amiktől nagyszerűek voltak akkor, amikor megtörténtek. Az utókor nehéz, kételyekkel terhes korokban kapaszkodókat keres, eligazító, tanácsadó eseményeket vagy megoldásokat a történelemben. Példát tehát a maga gondjainak, kérdéseinek megoldásához. Gyakran egyszerűen csak magatartásmintát, erkölcsi példát. Gondoljunk csak arra, miért

Az átütőerőt, a hatást, a hatékonyságot nem a közlés minősége jelenti, kizárólag a mennyisége és harsánysága. Példányszám és decibel. Fő műsoridő és keretes vezércikk lila aláírnyalásban. Megjelenés a beszélgető-sóban és öles főcím a Népszóban és Népszavakban. Egy villogó klip a toppban és topp a klipben. Szegény nagyanyám megrökönyödött, amikor cáfolni próbáltam valamit: – De hát bemondták a tévében! Amit nem mondtak be, az meg se történt.

Ma egyetemen tanítják, hogyan és mit kell írni és mondani, hogy az tessenek a népnek! Két kedvenc közé aztán elhelyezhető minden. Kis magyar médiaszendvics majdnem hihető féligazsággal, minden mennyiségben. Petőfi, ha körkérdeznénk, ma nem királyakasztásról verselne, és a Kánaánt se firtatná nagyon...

Sajtószabadság, Oh! Totális szabadsága a manipulálásnak.

Bíró Zoltán (1941) főiskolai tanár. Budapestben született. Tan.: ELTE BTK 1964–69. Mh.: 1988– JGYTF Magyar Irodalom Tan-szék. F. m.: Vállalások és kételyek (1987), Saját út (1988), Elhervadt forradalom (1993), Ady Endre sorsköltészete (1998). Nős. Nevelt fia Kertész Miklós.

írt Móricz Zsigmond a XX. században, sok jelenkori téma mellett, történelmi regényt. Miért írta meg az Erdély-trilógiát? Azért, mert a jelenben nem talált példát a jelen gondjainak megoldására, talált azonban a történelemben. Nekünk 1848 márciusa százötven éve időszerű, mert valamiképpen időszerűek maradtak követeléseik és kiváltképpen erkölcsi emelkedettsége. Példa maradt a forradalom vértelensége – ellentétben a jakobinus és bolsevik típusú forradalmakkal – és ez lett a minta később, 1956-ban és

1987–89-ben. És ahogyan 1848–49-ben, úgy később sem a forradalom, hanem az ellenforradalom fordította vérbe az eseményeket. Politikai tartalmát időszerűvé azonban elsősorban a *hiány* tette, százötven éven át. A nemzeti függetlenség, az emberi szabadság és a magyar demokrácia, a magyar polgárosodás hiánya. A nemzet történelmileg tartósított hiányérzete. Mert 1848-ban a nemzet, az egész magyarság ügye oly természetesen és mintaszerűen kapcsolódott össze a társadalmi megújulás és a szabadság követelésével, hogy az már önmagában is évszázadokra előre programot adott annak a magyarságnak, amelynek folytonosan küzdenie kellett a pusztá nemzeti létéért is, az abszo-

lutizmusok változatai ellen, az idegen érdekek – hol durvább, hol lágyabb, de ravaszabb – képviselőivel szemben, nemcsak a maga jövőjéért, de még a múltjáért is.

A rendszerváltás a társadalmi megújulás tekintetében még csak hozott valami eredményt. A nemzeti lét és az emberség, a közérkölcsök azonban talán sose voltak ilyen mértékben veszélyben. Jövönk és múltunk, múltunk tudata is veszélyeztetve van az értékmentesítők, a nagy globalizálók, relativizálók és dekonstruálók által. Polgárosodás címén most a pénz és az alku az eszmény. Így lesznek még időszerűbbek a nem alkuvók: Petőfi és Kossuth, és március tisztasága.

* * *

BLAZOVICH LÁSZLÓ

Mit jelent számomra ma 1848–49 öröksége?

A fenti dátum mint történész-levéltárost és mint magánembert egyaránt érint. 1848–49 számomra az újkori és modern Magyarország születésének szimbóluma. Olyan időpont, amelynek úgy kell élnie minden emberben, mint a franciákban július 14-nek. Még akkor is, ha Közép-Európánkra jellemző módon itt minden elromlik és minden jó szándék megbicsaklik valahogy, mint ahogy a magyar újjászületéssel is történt. Mint ismeretes, a polgári átalakulás alapvető jogintézményei az önkényuralmi időszak alatt születtek császári pátensek formájában, például ősiségi nyílt parancs (1852), úrbéri pátens (1853), telekkönyvi rendtartás (1855) és mások. Tudott dolog, hogy a telekkönyv a magántulajdon szentélye, felállítása nélkül nem létezik kezelhető polgári tulajdon, amely korlátlan és szabad a feudális birtokkal szemben.

Mindezen felemásságok ellenére március 15-re büszkén kell tekintenünk, hiszen ek-

Blazovich László (1943) történész, levéltáros. Szombathelyen született. Tan.: JATE 1962–67. Mh.: 1967–80 tanár Hódmezővásárhelyen, 1980– a Csongrád Megyei Levéltár igazgatója, 1989– a JATE ÁJTK docense, egyetemi tanára. F. m.: Csongrád megye évszázadai I. (1985); Anjou-kori oklevéltár VII. 1323 (1991); A csongrádi régió 1100 éve (1993); Szent Istvántól Mohácsig (1994); Magyarország Történeti Statisztikai Helységnévtára. 5. köt. (1995); A Kőrös-Tisza-Maros-köz települései a középkorban (1996). Nős. Gyermekai: László, Péter, Ákos.

kor felállt a nép, és hittel kezébe vette sorsa intézését. Bár tudjuk, hogy maga az ünnep mily' nehezen, csak a XX. században lett közegegyezéssel március idusa.

Március 15-ére az 1940-es évek végétől emlékszem vissza. Az első ünnepeket tanítóim tették olyanná, hogy hamvas tisztaságuk